

KENT DÜŞLERİ 9 - ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ ALANLARI YARIŞMASI JÜRİ DEĞERLENDİRME TUTANAĞI

TMMOB. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nce düzenlenen Kent Düşleri 9. "Atatürk Orman Çiftliği Alanları Değerlendirme Fikir Proje Yarışması" **Jüri değerlendirmesi**, yarışma şartnamesinde de açıklandığı gibi, "Kent Düşleri" yarışmalarında izlenen özgün yöntem uyarınca iki aşamalı olarak tasarlanmıştır. Buna göre, Jüri tarafından yapılan bir ön değerlendirme sonucunda her iki kategoride "Değerlendirme Konferansı"na davet edilmesi uygun görülen projeler belirlenmiştir. Bu projeler öğrenci kategorisinden katılan sekiz; profesyonel kategoriden sekiz projedir.

Değerlendirme konferansına katılan yarışmacılar, "Büyük Halk Jürisi" diye isimlendirilen geniş bir katılımcı kitlesi önünde yaptıkları sunumlarda özgün önerilerini tartışmaya açarak, katılımcıların sorularını yanıtlamışlardır. Bu toplantı sonunda, projelerde geliştirilen özgün fikirler ve tasarımlara ilişkin olarak değerlendirmeye esas olacak önemli bir birikim elde edilmiştir.

Jüri, değerlendirmenin ikinci aşamasında, 12-13 Eylül 2015 günlerinde Prof. Dr. Güven Bilsel'in başkanlığında toplanarak çalışmalarını sürdürmüştür. Uluslararası nitelikte oluşturulmuş olan Asıl Jüri yanı sıra, Danışman Jüri Üyeleri ile Yedek Jüri üyeleri ve Raportörler toplantılara katılarak projelere ilişkin düşünce ve değerlendirmeleri ile katkıda bulunmuşlardır. Jüri değerlendirmede, yarışmacıların açıklanmış olan kimliklerinden etkilenmeden tarafsızlığını korumuştur.

Jüri Değerlendirme Kriterleri.

Atatürk Orman Çiftliği alanının en geniş sınırları içinde düzenlenen bu yarışmanın, özellikle, Atatürk'ün mirasına tümüyle aykırı biçimde yapıla gelen yanlış kullanımların özüne dönüştürülmesi ve topluma ait yitirilen değerlerin yeniden kazanımı konusunda yarışmayı çıkaran meslek odasının vermekte olduğu yasal mücadeleye önemli bir katkı oluşturmayı hedeflemesi beklenmektedir. Bu genel hedeften yola çıkılarak ve yarışma şartnamesinin 'X. Yarışmacılardan İstenenler' bölümünde belirtilen konular esas alınarak her iki kategoride geliştirilen projelerin:

1. Projenin getirdiği önerilerin tüm alanı kapsayıcılığı;
2. Atatürk Orman Çiftliği'nin sahip olduğu doğal değerleri ile bir 'Kültür Mirası' olarak da korunması ve restorasyonu;
3. Çiftliğin uzun yıllar boyunca karşı karşıya bırakıldığı tahribatın giderilmesi, giderek yok oluş sürecinin durdurulması;
4. Atatürk Orman Çiftliği alanlarında getirilen önerilerin Ankara Kent bütününde doğal, mekansal ve toplumsal anlamda bütünleşmesi, Başkent Ankara'nın yeşil sistemi içinde yeri ve öneminin vurgulanması;
5. Halkın sağlığı, mutluluğu açısından, dinlenme-yenilenme amaçlı rekreasyon potansiyelinin korunması;
6. Atatürk Orman Çiftliğinin kuruluş amaçları ve felsefesi ile bağışlanma koşullarına uyarlılık sağlanması, amaçların bu doğrultuda geliştirilmesi;
7. Atatürk Orman Çiftliği'nin asıl dayanağı olan tarımsal üretim işlevinin, üretim kültür ve eğitim kavramları ile birlikte geliştirilmesi;
8. Toplumsallaşma, kamusal mekanda ortak yaşam kültürünün geliştirilmesi;

olarak belirlenen bu kriterlerle değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Değerlendirme

Öğrenci Kategorisinde:

Jüri, 'Değerlendirme Konferansı sonrasında, belirlenen kriterler uyarınca öğrenci kategorisinde sekiz projeyi yeniden değerlendirmeye almıştır.

İlk Tur – Birinci Eleme:

Birinci elemede AO8010 rumuzlu (S2 asılış sıra no.lu) projenin, içeriğinin önemli bir kısmının sahibi tarafından daha önce başka bir yarışmaya sunulmuş olduğu tespit edilerek, özgünlüğe ve yarışma şartnamesinde belirtilen ilkelere aykırı olduğu gerekçesiyle **elenmesine;**

Yer'e ve konuya özgü, özgün öneriler içeren **yedi projenin tümünün ikinci tur değerlendirmeye alınmalarına oy birliği ile karar** verilmiştir.

İkinci Tur – İkinci Eleme:

TJ7106 rumuzlu (S3 asılış sıra no.lu) projenin, Gazi Çiftliğinin üretim mekanları ile kamusal alanlarını bütünleştirme önerisinin başarılı bulunmasına karşın; üretim kuleleri, metan balonları ve serbest dolaşan hayvan 'hub'ları gibi konular, Çiftliğin özlenen huzur veren dingin yaşamına dönebilmesi amacı açısından olumsuz bulunmuştur. Bu projenin **İkinci elemede oy çokluğu** (üç olumlu oya karşın beş olumsuz oy) **ile elenmesine karar** verilmiştir.

Bu eleme turunda, **S4, S6 ve S8** sıra no.lu **projelerin 5/3 oy çokluğu ile, S1** sıra no.lu **projenin 8/1 oy çokluğu ile** ve **S7** sıra no.lu **projenin oy birliği ile bir üst tura geçmelerine karar** verilmiştir.

Üçüncü Tur – Üçüncü Eleme:

Bu değerlendirme turunda, **SR1369 rumuzlu (S6 asılış sıra no.lu) projenin**, yasa dışı kaçak yapılanmayı çevreleyip saran küp biçiminde strüktürel modüller aracılığı ile mekanın yeniden kazanımında zaman içinde çürütme ve bu yolla arındırma yöntemi önerisi oldukça ilginç bulunmakla birlikte; "içi boş küplerle yaratılmak istenen zamansız mekan" kavramı tartışma konusu olmuştur. Projenin özellikle tek bir odak üzerinde yoğunlaşması, alanın tümüne ilişkin kararları, araç girişinin yasaklanması ve toplu taşınım ve bisiklet kullanımı gibi olumlu önerileri yanında genelde yetersiz bulunmuştur. Jüri **bu projenin, oy çokluğu ile** (iki olumlu / dört olumsuz oy) **elenmesine karar** verilmiştir.

Bu eleme turunda elemeleri **geçen S1 S4, S5, S7 ve S8** sıra no.lu **projelerin Dördüncü turda değerlendirilmelerine; S5 (7/0) Oy birliği ile; S1 (7/1), S4 (5/3), ve S7 (7/2), S8 (5/4) no.lu projeler için oy çokluğu ile karar** verilmiştir.

Dördüncü Tur - Ödül Grubunun Belirlenmesi:

Bu son değerlendirme turuna kalan beş projeden:

ZY2349 rumuzlu (S1 asılış sıra no.lu) projenin, toplumsal bellek vurgusu, insansızlaşmaya karşı, insanın üretime katılması önerisi; yeni tarım yöntemleri ile yeni tarımsal üretim alanları açma önerileri olumlu bulunmuştur. Çiftlik alanından kente yeşil sızmaları ve Ankara kentine açılan koridorlarda yeni yeşil odaklar yaratılması ve bu şekilde Atatürk Orman Çiftliği'nin kente entegre edilmesi projenin olumlu yanları olarak görülmektedir. "Yeşil öğrenim

merkezleri”, “Yeşil Deneyim” kavramları ilginç bulunurken, “Erimeye terk edilen mekanlar” önerisi eleştiriye açık bir konu olarak değerlendirilmiştir.

GM1234 rumuzlu (**S5** asılış sıra no.lu) Çiftliğin kuruluş felsefesinden yola çıkan **projenin**, Atatürk Orman Çiftliği alanlarına sistematik bir biçimde Ankara kent bütününden yaklaşımı olumlu bulunmuştur. Çiftlikten koparılmış parçaların yeniden bütünlenmesi, Ankara Çayının yeniden kazandırılarak canlandırılması önerileri değerlendirilebilecek olgunluktadır. İyi bir kentsel tasarım örneği olan bu projede odak noktasındaki düzenlemeler tartışma konusu edilmiştir.

ZŞ2040 rumuzlu (**S4** asılış sıra no.lu) **projenin**, kamusal alan tanımından yola çıkarak Çiftliğin kamusal alanlarının yeniden kazanımı fikri olumlu bulunmuştur. Bu bağlamda, hukuk dışı yollarla parçalanmış alanların etaplama ile yeniden halkın kullanımına açılabilmesi düşüncesi geliştirilmiştir. Yasa dışı oluşumlara yıkma ve dönüştürme arasında karar vermede zorlanması eleştiri konusudur.

MS2353 rumuzlu (**S7** asılış sıra no.lu) **projenin**, çiftliğin kuruluş amaçlarından yola çıkan, günümüz kavramlarıyla “ekolojik tarım ve sürdürülebilirlik” konularına verdiği ağırlık olumlu karşılanmıştır. Yasadışı yapılanmalarda yıkarak kaldırma yolunu benimsenmesi yanı sıra, tümü yeşil ağırlıklı alan kullanımındaki işlevsel paylaşım tartışma konusu edilmiştir.

SK2117 rumuzlu (**S8** asılış sıra no.lu) **projenin**, kimlik değişimi sorunsalı ve “Yaşanılan mekan” kavramından yola çıkarak, önerilerini “toplumsal hak” kavramı çerçevesinde yorumlayarak üretmiş olması olumlu karşılanmıştır. Giderek yitirmekte olan mekansal kimliğin yeniden kazanımında daha çok bilinç oluşturma doğrultusundaki çabasının yeterliliği tartışılmıştır.

Yapılan bu son tur değerlendirmede, **Jüri, dördüncü tura geçen beş proje arasından ZY2349** rumuzlu (**S1** asılış sıra no.lu) **proje ile GM1234** rumuzlu (**S5** asılış sıra no.lu) **projenin derece grubunda yer almasını oy birliği ile kararlaştırmıştır.**

Öğrenci kategorisinde düzenlenmiş olan bu yarışma sonucunda, seçkin projeler arasından bir tanesinin öne çıkarak birincilik ödülü ile değerlendirilmesi yerine, derece gurubunda yer alması kararlaştırılan ZY2349 rumuzlu **S1** no.lu **proje ile GM1234** rumuzlu **S5** no.lu **projenin eşdeğer ikincilik ödülü (2.000'er EUR) ile değerlendirilmelerine oy birliği ile karar verilmiştir.**

Öğrenci kategorisinde yarışan proje sahiplerinin bu yarışmaya katılarak gösterdikleri cesareti kutlamak ve ileriye dönük yarışma katılımlarını teşvik etmek amacıyla TJ7106 rumuzlu (**S3** asılış sıra no.lu), **ZŞ2040** rumuzlu (**S4** asılış sıra no.lu), **SR1369** rumuzlu (**S6** asılış sıra no.lu), **MS2353** (**S7** asılış sıra no.lu) ve **SK2117** rumuzlu (**S8** asılış sıra no.lu) **projelerinin eşdeğer “Jüri Teşvik Ödülü”ne (400'er EUR) değer görülmesine karar verilmiştir.**

Profesyonel Kategorisinde Değerlendirme:

Jüri, ‘Değerlendirme Konferansı sonrasında, belirlenen kriterler uyarınca profesyonel kategorisinde sekiz projeyi yeniden değerlendirmeye almıştır.

İlk Tur – Birinci Eleme:

Yarışma Jürisi, özgün öneriler içeren **sekiz projenin tümünün doğrudan ikinci tur değerlendirmeye alınmalarına oy birliği ile karar vermiştir.**

İkinci Tur – İkinci Eleme:

AN7363 rumuzlu (A2 asılış sıra no.lu) projenin, Çiftliğin kuruluş felsefesi ve azmi ile ilişkilendirilmiş olması yanı sıra, tarihsel ve kültürel mirasa korumacı bir bakış açısıyla yaklaşımı olumlu bulunmuştur. Atatürk Orman Çiftliği'nin, Ankara kent bütünü içinde ve siluet değerlerinin devamlılığı açısından kentle birlikte ele alınıp değerlendirilmesi yaklaşımı doğru bulunmakla birlikte, bu bütünsellikteki ölçek sorunsalı tartışma konusu olmuştur. Çiftlik mekan bütünü'nün yasadışı yapılanmaya konu edilmiş olan özel ilgi odağında önerilen ve bir aks üzerinde konumlanan "Özgürlük Tepesi", "Demokrasi Meydanı" gibi kökten değiştirmeci (radikal) kararların varlığına karşın, mekanın bütünü'nün bir başka kesiminde bütünlüğü bozan de facto yapılanmanın hiç dokunulmadan korunmuş olması eleştirilmiştir. **Bu projenin ikinci elemelerde (üç olumlu oya karşın dört olumsuz oy) oy çokluğu ile elenmesine karar verilmiştir.**

CP7328 rumuzlu (A5 asılış sıra no.lu) proje. "Anıların saklı kaldığı ve yok olduğu yer" yaklaşımı ile ele alınan projenin, Çiftlik mekanını bir özgürleşme ütopyası olarak ortaya koyması, bireysel hatırlama ve toplumsal bellek ilişkisinin vurgulanması olumlu yanıdır. Buna karşın anısal bir mekana indirgenen Atatürk Orman Çiftliğinin özel ilgi odağındaki yasa dışı kaçak yapılaşma için doğa içinde zamanla kendiliğinden eriyip yok olma sürecine terk edilmesi önerisi önemli bir tartışma konusu olmuştur. **Bu projenin ikinci elemelerde (bir olumlu oya karşın altı olumsuz oy) oy çokluğu ile elenmesine karar verilmiştir.**

CK3872 rumuzlu (A6 asılış sıra no.lu) proje, "Ankara'nın yaşamını besleyici, zengin ve yeşil bir habitat içinde yeniden inşa etme" ve Ankara Çayı ve kollarının bu bağlamda odak noktası oluşturması hedefiyle yola çıkmaktadır. "Doğanın sahip olduğu gücü özgürleştirmek", bu yolla yanlış kullanımlara ve yapılanmalara karşı doğayı kendi kendini onarmak için serbest bırakma yaklaşımı bir dizi tartışmaya konu olmuştur. Bu anlamda bir kendiliğindenci yaklaşım uygun bulunmamıştır. **Bu projenin ikinci elemelerde (bir olumluya karşın altı olumsuz oy) oy çokluğu ile elenmesine karar verilmiştir.**

GK2835 rumuzlu (A8 asılış sıra no.lu) projenin, Atatürk Orman Çiftliğini bir üretim mekanı olarak vurgulaması olumlu bulunmuştur. Proje, doğrudan Çiftlik mekan bütünü'nün odağındaki yasa dışı kaçak yapılaşmaya odaklanmıştır. Cumhuriyet rejiminin yarattığı çağdaş kentli insanın sosyalleşerek, üretim ilişkileri içinde bilimle ve toprakla buluşması ve özgürleşmesi sürecinden yola çıkan bu projede mekan bütünü'ne ilişkin çözüm önerilerinin bulunmayışı eleştiri konusu olmuştur. **Bu projenin, ikinci elemelerde oy birliği ile elenmesine karar verilmiştir.**

Bu eleme turunda, **A4 ve A7** sıra no.lu projelerin **8/0 oy birliği ile, A1 ve A3** sıra no.lu projelerin **4/3 oy çokluğu bir üst değerlendirme turuna geçmelerine karar verilmiştir.**

Üçüncü Tur - Ödül Grubunun Belirlenmesi:

Bu son değerlendirme turuna kalan dört projeden:

VD6352 rumuzlu (A1 asılış sıra no.lu) proje. "İnsansızlaşma" sürecini çıkış noktası olarak ele alan projenin, "Süreci tersine işletme" önerisi, bunun için de, "Halkın kendine ait olanı geri alması"ni önlem olarak değerlendirmiş olması ilginç bulunmuştur. İyi bir görsel anlatımı da olan projede, Çiftliğin harabe haline gelmiş özgün yapılarının korunarak yeniden değerlendirilmesi yanı sıra, açılmış geniş arterlerden yaya yolları olarak yararlanma önerileri olumlu bulunmuştur. Odaktaki yasa dışı kaçak yapılanmaya ilişkin olarak bir halk meclisi kurularak yeniden işlevlendirme önerisi tartışmaya açık bulunmuştur.

BU938 rumuzlu (A3 asılış sıra no.lu) projenin, "Ekolojik restorasyon" fikrinden yola çıkması ilginç bulunmuştur. Alan kullanımında bir bölgeleme önerisi yanı sıra, demiryolunu etkin kullanma ve bisiklet ve yaya ağırlıklı çözüm önerileri olumlu bulunmuştur. Ankara Çayı ıslah

projesi aracılığı ile Ankara büyük kent bütünü ile ilişkilerin irdelenmiş olması projenin olumlu yanları olarak görülmektedir. Odaktaki yasa dışı kaçak yapılaşmalarla ilgili olarak "tarım-hayvancılık ve ekoloji enstitüsü önerisi ile devlet mezarlığı gibi bir oluşuma dokunmama tavrı tartışılan konular olarak belirlenmiştir.

70VE23 rumuzlu (**A4** asılış sıra no.lu) "Kültürel peyzaj mirası" - Atatürk Orman Çiftliği'nin ekolojik doğal yapısının potansiyelini incelemek ve keşfetmek - kavramından yola çıkan **projenin**, kapsamlı, sistematik bir analiz çalışması ile konuya yaklaşmış olduğu, aynı zamanda konuyu UNESCO Dünya Mirası adaylığı ve alan yönetim planlaması çerçevesinde ele aldığı izlenmiştir. Projenin, Atatürk Orman Çiftliğinin kamusal mekanlarını ve üretim işlevini geliştiriyor olması olumlu bulunmuştur. Orman çiftliği alanları bütünü, Ankara kentinin yeşil alan sistemi bütünü içinde değerlendirilmesi bir diğer önemli karar olarak algılanmaktadır. Proje, mülkiyet düzeni değişimi, genişleme politikaları ve önerdiği alt bölgelerde getirilen kullanım kararları ve müdahale biçimleri açısından daha da geliştirilmeye açık bulunmuştur.

5A26F7 rumuzlu (**A7** asılış sıra no.lu) **proje**, "Atatürk Orman Çiftliği'ni, kent ve ormanın arakesitinde önemli büyüklükte bir kültürel peyzaj alanı" olarak değerlendirmektedir. Çiftliğin yeniden bir tarımsal üretim odağı olarak değerlendirilmesi ('somut üretim' ile birlikte bilgi toplumu kavramı doğrultusunda 'soyut üretim'in de tanımlanması) önerisi ve bundan beklenen (toplumsal, ekonomik ve çevresel) yarar, doğru bir yaklaşım olarak belirlenmiştir. Kent bütünü ile ilişki kurmada yeşil kuşak önerisi, nefes koridoru ve tarımsal üretim bandı projenin olumlu yanları olarak belirlenmektedir. Yasa dışı kaçak yapılanma alanlarının, üretim mekanlarına dönüştürülmesi projenin mizahi ve tartışmaya açık yanı olarak tanımlanmaktadır.

Yapılan bu son tur değerlendirmede, Jüri, üçüncü tura geçen **dört projenin tümünün derece grubunda yer almasını oy birliği ile kararlaştırmıştır.**

Düzenlenen bu yarışma sonucunda, getirdikleri birbirinden farklı ve değerli önerileriyle belirginleşen seçkin projeler arasından bir tanesinin öne çıkarılarak **birincilik ödülü ile değerlendirilmesi düşüncesi Jüri tarafından paylaşılmamıştır.** Bunun yerine, derece gurubunda yer alması kararlaştırılan **dört projeden ikisinin eşdeğer ikincilik ödülü (2.000'er EUR) ile diğer ikisinin de eşdeğer üçüncülük ödülü (1.000'er EUR) ile değerlendirilmeleri konusu oy birliği ile kararlaştırılmıştır.**

Bu kapsamda bu aşamada yapılan değerlendirmeler sonucunda, **VD6352** rumuzlu (**A1** asılış sıra no.lu) projenin ve **BU9389** (**A3** asılış sıra no.lu) projenin **eşdeğer 3. ödüle değer görülmesine oy birliği ile karar verilmiştir.**

Yapılan değerlendirmeler sonucunda, **70VE23** rumuzlu (**A4** asılış sıra no.lu) projenin ve **5A26F7** (**A7** asılış sıra no.lu) projenin ise **eşdeğer 2. ödüle değer görülmesine oy birliği ile karar verilmiştir.**

Jüri Tavsiyeleri

12 Eylül 2015 tarihinde gerçekleştirilen geniş halk katılımlı "Değerlendirme Konferansı"nda yapılan sunuşlar ve katılımcılardan gelen yorumlar ile bunu izleyen Jüri çalışması sonucunda her iki kategoride yapılan değerlendirmeler ışığında, projelerde birçok üst düzeyde farklı düşünce ve çözüm önerilerinin ortaya çıktığı gözlenmiştir. Bu bağlamda değerlendirmeye katılan tüm yarışmacıların önerileri farklı zenginlikler olarak değerlendirilmiş ve ilerleyen süreçlerde bu öneri fikirlerin kullanılması öngörülmüştür. Danışman, Asil ve Yedek jüri üyelerinin katılımıyla gerçekleşen toplantılar sonucunda var olan duyarlılığın geliştirilerek yarışma sonrası çalışmaların daha geniş katılımlı ve farklı diyalog ve işbirliklerine açık bir katılım modeliyle sürdürülmesi; yarışma çıktılarının basılarak yayınlanması ve sergilenmesi

ile meslek odalarının Gazi'nin mirasından payı olan tüm toplum adına yürüttükleri yasal savaşım kapsamında bu çıktılarını birer araç olarak kullanılması geleceğe yönelik olarak tavsiye edilmektedir. Yarışma sonuçları yeni bir sürecin de başlangıcıdır.

Güven Bilsel

Kumru Arapkirlioğlu*

Oya Atalay Franck

Müfit Bayram

Clemens Deilmann

Ali Hakkan

Duygu Kaçar

Redife Kolçak

Ege Yıldırım

*13.09.2015 tarihinde gerçekleştirilen Profesyonel Kategori değerlendirmesine katılamamıştır.

Ek Liste: Ödül Grubu Listesi

Öğrenci Kategorisi

2. ÖDÜL: Zeynep Sıddı Yılmaz (S1 asılış sıra nolu, ZY2349 rumuzlu)
2. ÖDÜL: Golden Nadimi, Merve Okkalı (S5 asılış sıra nolu, GM1234 rumuzlu)

JÜRİ TEŞVİK ÖDÜLÜ: Cafer Kutru (S3 asılış sıra nolu, TJ7106 rumuzlu)

JÜRİ TEŞVİK ÖDÜLÜ: Mehmet Şükrü Geyik, Zeki Derin (S4 asılış sıra nolu, ZŞ2040 rumuzlu)

JÜRİ TEŞVİK ÖDÜLÜ: Mertkan Günaslan, Kübran Nazlı Şahin (S6 asılış sıra nolu, SR1369 rumuzlu)

JÜRİ TEŞVİK ÖDÜLÜ: Yasemin Malkoç, Meryem Mihrinur Düzenli (S7 asılış sıra nolu, MS2353 rumuzlu)

JÜRİ TEŞVİK ÖDÜLÜ: Türker Naci Şaylan (S8 asılış sıra nolu, SK2117 rumuzlu)

Profesyonel Kategori

2. ÖDÜL: Serdar Malkoç Alpaslan Nizamoğlu, Atagül Nizamoğlu, Ayhan Erdoğan, Bilge Bektaş, Burak Özgür, Cansu Demir, Ceren İter, Gözde Güldal, Şelale Balambar (A4 asılış sıra nolu, 70VE23 rumuzlu)

2. ÖDÜL: Fulya Selçuk (A7 asılış sıra nolu, 5A26F7 rumuzlu)

3. ÖDÜL: Başak Eren, Buse Özçelik (A1 asılış sıra nolu, VD6352 rumuzlu)

3. ÖDÜL: Sevgi Arıöz, Eren Çağdaş Bilgiç, Ece Tümer, İrem Şanlı, Gökçe Kırmacı, Yunus Taş (A3 asılış sıra nolu, BU9389 rumuzlu)